

Αρχαία Πανελλήνιες 2024 –

Ενδεικτικές Απαντήσεις

Α – ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

A1:

- 1-Λ (“ίνα μη...και κόσμος”)
- 2-Σ (“ώσπερ αγέλης...συντρεφομένης”)
- 3-Λ (“ού γάρ...χρώμενος”)
- 4-Σ (“ους τω λόγω...βιαζόμενος”)
- 5-Λ (“αλλοφύλους δε τους πονηρούς”)

B1:

Ο Πλούταρχος ήταν ενθουσιασμένος με την προσωπικότητά του Μεγάλου Αλεξάνδρου και υπερασπίστηκε με πάθος το έργο του. Ο πρώτος αποδίδει το μεγαλειώδες έργο του Μακεδόνα στρατηλάτη

στην αρετή, στο όραμα και τις ικανότητες ενός χαρισματικού και ανυπέβλητου ηγέτη.

Η εκστρατεία του Αλεξάνδρου δημιούργησε ένα οικουμενικό κράτος, το οποίο περιελάμβανε ένα πλήθος λαών με διαφορετικές γλώσσες, θρησκείες, νοοτροπίες και παραδόσεις. Ο Αλέξανδρος κατανόησε ότι, για να κυβερνηθεί αυτό το κράτος, έπρεπε να εφαρμοστεί μία πολιτική που θα γινόταν αποδεκτή από τους διαφορετικούς λαούς. Έτσι, επεδίωξε να φανεί πως συμπεριφέρεται προς όλους τους κατοίκους του κράτους όχι ως κατακτητής, αλλά ως αγαθός ηγεμόνας που επιτελεί μία θεϊκή αποστολή.

Η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ήδη οι Κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του όρου. Καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται για να συμπεριλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρώπινης ιδιότητας είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού.

Ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται εδώ σαν να έχει σχεδιάσει και να εφαρμόζει ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης. Πάντως, ο νέος ελληνιστικός κόσμος που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου ανέδειξε καινούριες αξίες, που υπονόμισαν τις αξίες των πόλεων – κρατών. Και στο ηθικόπολιτικό επίπεδο, η ηθική του δασκάλου του Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, αντιστοιχούσε στη μικρή κλίμακα μιας πόλης και όχι στην αναδυόμενη οικουμένη.

Ο Πλούταρχος, για να τεκμηριώσει τη σύνδεση του έργου του Αλεξάνδρου με τη στωική διδασκαλία του κοσμοπολιτισμού, αναφέρει επιγραμματικά τις διάφορες πλευρές της πολιτικής του Αλεξάνδρου, οι βασικοί άξονες της οποίας ήταν οι εξής:

1. Πρόβαλλε την πεποίθησή του πως με την εκστρατεία και τις ενέργειές του εκπλήρωνε ένα θεϊκό σχέδιο (ήκειν θεόθεον), μία θεϊκή αποστολή:
 - i. Για την επιβολή μίας οικουμενικής τάξης πραγμάτων (κοινός αρμοστής) και
 - ii. Για τη συμφιλίωση όλων των λαών (διαλλακτής των όλων).

Ο Πλούταρχος θεωρούσε πως ο Αλέξανδρος οραματιζόταν ένα οικουμενικό κράτος στο οποίο όλοι οι λαοί θα ζούσαν ισότιμα και δεν θα αισθάνονταν κάποιος ότι είναι υποταγμένοι σε άλλους , πράγμα που θα γεννούσε εξεγέρσεις και συνωμοσίες από τη μία πλευρά και τιμωρητικές συμπεριφορές από την πλευρά του κατακτητή.

2. Η τακτική που εφάρμοζε για την επέκταση και τη σταθεροποίηση της κυριαρχίας του είχε τα εξής στοιχεία :
 - i. Επεδίωκε να εντάσσονται ειρηνικά στο κράτος του οι φυλές και οι λαοί που συναντούσε κατά την εκστρατεία του , αλλά όσους δεν έπειθε να ενωθούν μαζί του χωρίς αντίσταση, τους κατακτούσε με τη δύναμη των όπλων (συνήγε τοις όπλοις βιαζόμενος).
 - ii. Ενσωμάτωνε τους κατακτημένους λαούς στο κράτος του εφαρμόζοντας ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης . Επεδίωξε, δηλαδή, να αναμείξει διαφορετικούς τρόπους ζωής, τα ήθη και τα έθιμα, προκειμένου όλοι μαζί να συναποτελούν ένα αρμονικό σύνολο, στο οποίο ο καθένας θα έχει τη θέση του. Η ανάμειξη αυτή αφορούσε ακόμα και τους τρόπους ένδυσης και διατροφής. Επίσης, στο πλαίσιο αυτό μεγάλη ήταν η σημασία των μεικτών γάμων που ενθάρρυνε ή οργάνωσε, οι

οποίοι αναδείχθηκαν ως αποτελεσματικό μέσο για τη συμφιλίωση Ελλήνων και Περσών.

B2:

Ο Ζήνων, στο πρώιμο αυτό έργο του, προέβαλλε το ιδεώδες του κοσμοπολιτισμού. Οραματίστηκε μία παγκόσμια πολιτεία (κοσμόπολη), στην οποία θα κυριαρχούσαν η αρετή και η ομόνοια. Όλοι οι κάτοικοι θα ζούσαν μαζί χωρίς έριδες και προβλήματα μεταξύ τους, τηρώντας τον νόμο της φύσης, ο οποίος φυσικά θα ήταν κοινός για όλους. Με άλλα λόγια, οραματίστηκε έναν κόσμο στον οποίο δεν θα υπήρχαν πλέον ξεχωριστά κράτη, αλλά όλος ο κόσμος θα ήταν σαν μία μεγάλη πόλη, η οποία θα κυβερνώταν σύμφωνα με το θεϊκό νόμο της φύσης. Η πόλη αυτή θα ήταν οικουμενική, καθώς θα περιέκλειε όλα τα μέρη του κόσμου και θα περιελάμβανε όλους τους ανθρώπους, χωρίς να υφίστανται φυλετικές, θρησκευτικές, νομικές, πολιτικές και πολιτισμικές διακρίσεις μεταξύ τους. Ακόμη, δεν θα υπήρχε η διάκριση των πολιτών της πόλης σε ελεύθερους και δούλους, επειδή η κοινωνία της θα ήταν ενιαία.

Αυτό που θα ένωνε τους ανθρώπους δεν θα ήταν ο εξαναγκασμός των ανθρώπινων νόμων, αλλά η δική τους εκούσια συναίνεση. Πρόκειται ουσιαστικά για μία κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, στην οποία ο καθένας – χάρη στην ηθική προσωπικότητά του – θα ενεργεί σύμφωνα με την αρετή τόσο στον ιδιωτικό βίο του, όσο και στον δημόσιο.

Όλα αυτά σημαίνουν πως σε αυτή την οικουμενική πόλη, οι νόμοι που θα θεσπίζονταν θα στηρίζονταν στον ορθό λόγο και για αυτό θα ήταν σύμφωνοι με το νόμο της φύσης. Η ιδέα αυτή βασίστηκε στην πεποίθηση του Ζήωνα πως ο άνθρωπος μπορεί να ζήσει σύμφωνα με το φυσικό νόμο, ο οποίος ισχύει καθολικά για όλα

τα είδη της ζωής – αφού η φύση είναι μία και ενιαία- άρα μπορεί να επικρατήσει μία νοοτροπία για όλους τους ανθρώπους, ένας κοινός τρόπος σκέψης και συμπεριφοράς , που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο μιας ενιαίας, οργανωμένης πολιτικά κοινότητας. Αντίθετα, πολλές και διαφορετικές πόλεις – κράτη συνεπάγονται διαφορετικούς κανόνες δικαίου και διαφορετικές νοοτροπίες.

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι ο Ζήνων ήταν υπέρμαχος της προτεραιότητας του φυσικού δικαίου , έναντι του δικαίου που θέσπιζε η εκάστοτε εξουσία και οραματίστηκε ένα ιδεώδες πολίτευμα που θα στηριζόταν σε αυτόν τον κοινό για όλους τους ανθρώπους φυσικό νόμο.

Μάρκος Αυρήλιος:

- “Είμαι μέρος ενός συνόλου που υπακούει σε φυσικούς νόμους. Με συνδέει μία συγγένεια με τα ομοειδή μέρη.”
- “δεν θα πράξω τίποτε το ακοινώνητο, κι ακόμη περισσότερο, θα κατευθύνω κάθε μου παρόρμηση προς το κοινωνικό συμφέρον”.

B3:

A) ένταση

B) προαιρετική

Γ) κράση

Δ) πληθυσμού

E) χρήσης

B4:

1-Γ

2-A

3-B

4-A

5-A

B – ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Γ1:

Οι Αθηναίοι αρχηγοί στην Σάμο και ιδιαίτερα ο Θρασύβουλος, ο οποίος είχε πάντα την ίδια γνώμη από τότε που είχε πρωτοστατήσει στην μεταπολίτευση, ότι δηλαδή έπρεπε ν' ανακληθεί ο Αλκιβιάδης, κατόρθωσαν τέλος, κάνοντας Εκκλησία, να πείσουν τους περισσότερους στρατιώτες. Ψήφισαν να τον ανακαλέσουν και να τον αμνηστεύσουν. Ο Θρασύβουλος πήρε καράβι, πήγε εκεί που ήταν ο Τισσαφέρνης και έφερε πίσω στην Σάμο τον Αλκιβιάδη, έχοντας την πεποίθηση ότι η μόνη σωτηρία ήταν να μεταστρέψει τον Τισσαφέρνη για να γίνει φίλος των Αθηναίων και να εγκαταλείψει τους Πελοποννησίους.

Γ2:

Ο Θρασύβουλος επαναφέρει τον Αλκιβιάδη από την εξορία, γιατί θεωρεί ότι είναι ο μοναδικός που μπορεί να φέρει τον Τισσαφέρνη από το μέρος των Πελοποννησίων στο μέρος των Αθηναίων. Η φιλία με τον Τισσαφέρνη της Περσίας ήταν καθοριστικής σημασίας για την έκβαση του εμφυλίου πολέμου. Ο Αλκιβιάδης, αφού παραπονιέται για την κατάσταση του, μιλάει για την πολιτική κατάσταση, μεγαλοποιώντας την επιρροή που θεωρούν οι Αθηναίοι ότι ασκεί στον Τισσαφέρνη. Προσπαθεί έτσι να φιβίσει τους ολιγαρχικούς της Αθήνας, να διαλύσει τις τυχόν συνωμοσίες από μέρους τους, να ενισχύσει το κύρος του μεταξύ των στρατιωτών στη Σάμο και παράλληλα να τους ενθαρρύνει.

Γ3α:

Πλήθος: Πλήθεσι

Ιδίαν: Ιδιαιτέραν/ιδιωτέραν

Πολλά: Πλείστα

Εαυτού: υμάς αυτάς

Υπαρχουσών: υπαρχόντων

Ελπίδων: ελπίδι

Γ3β:

Έπεισε: πέπεικε

Ψηφισαμένων: εψηφισμένων

Πλέυσας: πεπλευκώς

Κατήγεν: καταγήοχε, κατήχεν

Γ4α:

- Τα πράγματα: αντικείμενο στο ρήμα μετέστησε.
- Άδειαν: αντικείμενο της μετοχής ψηφισαμένων.
- Ως τον Τισσαφέρην: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει την κίνηση σε πρόσωπο μέσω της μετοχής πλέυσας.
- Εκκλησίας: υποκείμενο στη μετοχή γενομένης που είναι γενική απόλυτη.
- Των μελλόντων: επιθετική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός σε πλάγια πτώση και συγκεκριμένα γενική αντικειμενική στο ελπίδας
- Οίκοι: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο στη μετοχή έχοντες
- Τω Τισσαφέρνει: επιρρηματικός προσδιορισμός σε πλάγια πτώση και συγκεκριμένα δοτική αντικειμενική στο πολέμιοι.

Γ4β:

Πλέυσας: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο Θρασύβουλος

> ἐπί/ἐπειδή ἐπλευσεν Θρασύβουλος.